

Questiones Theologiae 1

Kókai Nagy Viktor

Hegyi beszéd

A hegyi beszéd értelmezése a nagyobb igazság tükrében

KRE HTK Doktori Iskola – L'Harmattan Kiadó
Budapest 2007

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés és zárás (5,1–2; 7,28–29)	11
II. A boldogmondások (5, 3–12) és két képes beszéd (5, 13–16)	29
II. 1 A boldogmondások szerepe a hegyi beszéden belül	30
II. 2 A makarismosok	33
II. 3. A Máté vagy tradíciója által kiegészített boldogmondások	43
II. 3. 1. „Boldogok, akiknek a lelke szegény, mert övéké a mennyeknek országa.”	43
II. 3. 2. „Boldogok, akik gyászolnak, mert ők meg fognak vigasztaltatni”	50
II. 3. 3 „Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, mert ők meg fognak elégtételt.”	52
II. 3. 4. „Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket és mindenféle gonosz hazugságot mondanak ellenetek. Örüljete és ujjongjatek, mert bőséges jutalmatok lesz a mennyekben, hiszen tielöttetek ugyanígy üldözték a prófétákat.” .	59
II.4. A Máté által alkotott makarismosok	62
II. 5. „Ti vagytok...”	74
II. 6. A hegyi beszéd bevezetése.....	81
III. Értelmezési alapvetés (Mt 5,17–19)	85
III. 1. A versek egzegézise	86
III. 1. 1 „Ne gondoljátok, hogy eltörölni jöttem a törvényt vagy a prófétákat, nem eltörölni jöttem, hanem betölteni azokat.”	87
III. 1. 2. „Bizony mondom nektek: amíg az ég és a föld el nem múlnak, amíg minden meg nem történik addig egy iota vagy egy szarvacska sem töröltetik el a törvényből.”	91
III. 1. 3. „Ezért, ha valaki a legkisebb parancsolatok közül akár egyet is eltöröl, és így tanítja az embereket, az a legkisebb lesz a mennyek országában; aki pedig cselekszi azokat és úgy tanít, az nagy lesz a mennyek országában.”	96
III.2. Az összkép vizsgálata.....	102

III. 2. 1. A zsidóság, mint feltételezett ellenfél.....	103
III. 2. 2. Pogánykeresztyének, mint feltételezett ellenfelek	104
III. 2. 3. Gyülekezeten belüli különbségek.....	107
III. 3. Összefoglalás.....	114
III. 4. Miért tekinthetjük értelmezési alapvetésnek az 5,17–19-et a teljes hegyi beszédhez?	117
IV. A hegyi beszéd fő részének lezárása (7,12)	121
IV. 1. Az arany szabály egzegetikai vizsgálata	121
IV. 2. Az arany szabály tartalma	128
V. Az antitézisek Mt 5,20–48.....	131
V. 1. A 20. vers értelmezése, mint az antitézisek mondanivalójának meghatározása.	131
V. 1. 1. A 20. vers egzegézise.....	131
V. 1. 2. Az igazságfogalom tartalma.....	133
V. 1. 3. A 20. vers, mint az antitézisek tartalma.....	143
V. 2. Az antitézisek: zsidó értelmezés, de egyben nyitás a pogányok felé	146
V. 2. 1. Az antitézisek egzegézise.....	146
V. 2. 2. Az antitézis, mint tanítási forma.....	152
V. 2. 3. „Ne ölj!”, az első antitézis (5,21–26)	159
V. 2. 4. „Ne törj házasságot!”, a második antitézis (5,27–30).....	167
V. 2. 5. A válásról (5,31–32).....	171
V. 2. 6. Az esküről (5,33–37)	179
V. 2. 7. „Szemet szemért, fogat fogért” (5,38–42).....	186
V. 2. 8. Szeresd felebarátodat (5,43–47)	196
V. 3. Legyetek tökéletesek (5,48).....	208
VI. Az igazság megjelenése a kegyességben (6,1–7,11)	219
VI. 1. A δικαιοσύνη az istentiszteletben (6,1–18)	221
VI. 1. 1. Az igazság gyakorlása (6,1)	222
VI. 1. 2. A helyes adakozásról (6,2–4)	230
VI. 1. 3. A helyes imádkozásról (6,5–8)	236
VI.1.3.a A képmutatók imádsága (6,5k)	236
VI.1.3.b A pogányok imádsága (6,7k).....	238
VI. 1. 4. A helyes böjtölésről (6,16–18).....	241
VI. 2. Az úri imádság (6,9–15).....	244
VI. 2. 1. Két vers a megbocsátásról (6,14k)	244

VI. 2. 2. Az úri imádság (6,9–13).....	246
VI. 3. Összefoglalás.....	267
VII. Az igazság gyakorlata a világban (6,19–7,11).....	269
VII. 1. Ne gyűjtsetek múlandó kincseket (6,19–24).....	270
VII. 2. Ne aggodalmaskodjatok (6,25–34).....	282
VII.3. Ne ítéljeteK (7,1-5).....	298
VII.4. Ne adjátok (7,6–11).....	307
VII. 5. Összefoglalás.....	315
VIII. A hegyi beszéd eszkatológiája.....	317
VIII.1. A két út képe (7,13–23).....	318
VIII. 2. A szöveg felépítése	331
VIII. 2. 1. A szövegben szereplő képek összetartozásának problematikája	331
VIII. 2. 2. A szövegben szereplő képek jelentéstartalma a Biblián ívüli források tükrében	334
VIII. 3. A helyes házépítés (7,24–27).....	342
Felhasznált Irodalom.....	346